

átékesítésének lehetősége sokkal nagyobb. Különösen germán és római megvilágításban találunk sok érdekes helynévrajzi jelenséget. Pl. Regensburg a latin Regina castra (castrum)-ból vezethető le; ugyanúgy Passau: Batava Castra, Kastel: Castellum, Köln: Colonia-ból származik stb. A népvándorlásban résztvevő német törzsek is számos helynévben örökítették meg nevüket. Pl. a gótok: Gotland, Göteborg; a burgondok: Burgundia; a longobardok: Lombardia stb. helynevekben nyertek emléket. Érdekes a »furt« szónak alkalmazása, mely igen sok helynévben fordul elő. Megmondjuk, hogy a „furt“ szó átkelő helyet, gázlót jelent, tehát mint helynév is ilyen értelemben szerepel pl. a következő nevekben: Frankfurt, Schweinfurt stb. Gyakoriak a „Holm“ szóval képzett helynevek is. Ez a szó a régi germán nyelvekben szigetet jelentett. Ilyen nevek: Bornholm, Stockholm stb. Az ország határain belül is érdekesek az ilyen névelemzések, de még sokkal nagyobb jelentőséget nyernek ezek az országhatárokon kívül eső telepítésekben. A külföldi német telepesek rendszerint megőrizték az ősi német helyneveket. Csak újabban veszik át az új neveket. Pl. Délbrasilában találhatók ilyen nevek mint pl. Blumenau, Heringsheim stb. Ma ezek már portugál nevet viselnek.

A helyneveknek lényeges szerep jutott a népeknek jelenkori harcában is. A világháború előtt elhanyagolták a helynevek eredeti megjelölését s így volt lehetséges, hogy a csehek a „győző“ hatalmak elé olyan német kiadású cseh térképet terjesztettek, melyben egyetlen német helynév sem volt, holott tele volt német telepítésekkel. A mai németiség állásfoglalása az, hogy a külföldi németek szilárdan tartanak ki a régi német helynevek mellett, s a magánforgalomban is azt használják. A mai napok történetében is találunk utalást helynévre pl. Österreich nem más mint a régi Ostmark. Graz pedig felvette a „Stadt der Volkserhebung“ nevet ami annyit jelen, hogy a „népfelkelés városa“, mert nagy része volt a nemzeti szocializmusnak csehrák földön való diadalra jutásában. — Látnivaló, hogy a helyiségeveknek ilyen szempontból való vizsgálata és értelmezése az iskolában fontos és érdekes nevelői feladat.

Jármai Vilmos

H I R E K.

A felvidéki polgári iskolai tanárok szünidei tanfolyama. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium a 73064/1940 V. 4. sz. rendeletével az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán és annak gyakorló iskolájában f. évi július hó 3-tól július hó 27-ig terjedő időtartamban dr. *Abrahám Ambrus* főiskolai igazgató vezetésével a felvidéki polgári iskolai tanárok részére továbbképző szünidei tanfolyamot rendezett.

A tanfolyamra 112 felvidéki polgári iskolai tanár vétetett fel, kik közül 30-nak budapesti pedagógiumi, 82-nek pedig cseh-szlovákrendszerű képzése volt.

Az első csoportbeli tanárok részére a tanfolyam 5 napig tartott, akik emellett az 5 nap alatt a magyar nemzeti történelemből, a magyar irodalom-

ből és földrajzból és ezen tárgyak didaktikájából hallgattak napi 7 órással összefoglaló előadásokat.

A második csoportbeli tanárok pedig egy háromhetes gazdag és szétágazó munkaprogramm keretében szaktárgyi képesítésüknek megfelelően hallgatták az alábbi főiskolai és gyakorlóiskolai előadásokat, úgy azonban, hogy a nemzeti tárgyak hallgatása valamennyi tanárra kötelező volt.

a) Főiskolai előadások:

1. Pedagógiai előadások. Dr. Somogyi József főiskolai rendes, egyetemi c. ny. rk. tanár. 2. Magyar irodalomtörténeti előadások. A katonai szolgálatra bevonult Dr. Sándor István főiskolai rendes tanár helyett: Dr. Kratofil Dezső egyetemi tanársegéd. 3. Magyar nyelvtudományi előadások. Dr. Csefkó Gyula egyetemi magántanár, főiskolai szakelőadó. 4. Előadások Magyarország történetéből. Dr. Eperjessy Kálmán főiskolai rendes, egyetemi c. ny. rk. tanár. 5. Magyarország földrajza. Dr. Schilling Gábor főiskolai rendes, egyetemi c. ny. rk. tanár. 6. Állattani előadások. Dr. Ábrahám Ambrus főiskolai igazgató, egyetemi c. ny. rk. tanár. 7. Növényteni előadások. Dr. Greguss Pál főiskolai rendes, egyetemi magántanár. 8. Vegytani előadások. Dr. Eperjessy György főiskolai rendes, műegyetemi magántanár. 9. Fizikai előadások. Frank János főiskolai rendes tanár. 10. Matematikai előadások. Dr. Szőkefalvi Nagy Béla főiskolai rendes tanár, egyetemi magántanár.

b) Gyakorló polgári iskolai előadások:

1. A polgári iskolára vonatkozó fontosabb törvények, rendeletek, a Tantervi Utasítás általános szempontjainak ismertetése. Kratofil Dezső, az állami gyakorló polgári iskola igazgatója. 2. A magyar nyelv tanításának módszertana és bemutató tanítások. Szántó Lőrinc szakvezető rendes tanár. 3. A német nyelvtanításnak módszertana és bemutató tanítások. Jármay Vilmos szakvezető rendes tanár. 4. A történelem tanításának módszertana és bemutató tanítások. K. Bedekovich Lajos c. igazgató, szakvezető rendes tanár. 5. A földrajz tanításának módszertana és bemutató tanítások. Udvarhelyi Károly szakvezető rendes tanár. 6. A természetrajz és vegytan tanításának módszertana és bemutató tanítások. Jeges Sándor szakvezető rendes tanár. 7. A mennyiségtan tanításának módszertana és bemutató tanítások. Kriz Márton szakvezető rendes tanár. 8. A természettan tanításának módszertana és bemutató tanítások. Matzkó Gyula szakvezető rendes tanár.

A hallgatók az előadások mellett megtekintették Szeged sz. kir. város kulturális intézményeit és egyéb nevezetességeit, majd kirándultak *Tápé-ra, Hódmezővásárhelyre, Kecskemétre és Bugacra.*

Az a véleményünk, hogy a tanfolyam gazdag tapasztalatai és élményei a hallgatók lelkében maradandó és gyümölcsöző nyomokat hagytak, megismertetvén egyben velük a magyar polgári iskolai tanárképzés magas színvonalát és az országos intézmény nemzetnevelő hatásait. (k. d.)

Lapunk jelen száma 88 oldal. A Cselekvés Iskolájára a f. évi előfizetési díj az Angol-Magyar Bank R. T. szegedi fiók Szeged 26.228. számú csekk számlájára küldendő be.

Ablaka György könyvnyomdája Szeged, Kálvária-utca 14. — Telefon: 10—84.